

Kıbrıs'taki toplumların birbirlerine yakınlaştırılması

AB, Kıbrıs'ın dört bir yanında serbest
dolaşımı teşvik ediyor

ÖNSÖZ

Yalnızca Kıbrıs'ta değil Avrupa'nın dört bir yanında Avrupa Birliği'nin ana misyonu, diyalog, güven inşası ve insanların bir araya gelmesidir. Kıbrıs'ın 2004 yılında Avrupa Birliği'ne katılmasından bu yana, Avrupa Komisyonu, Kıbrıs'ın iki toplumunun birbirine yakınlaşması amacıyla elinden geleni yapıyor.

Hedefimiz büyük ve iddialıdır: Adanın yeniden birleşmesini kolaylaştırmak. Bu yolda elimizdeki araçlar ise oldukça pratiktir. Bu kitapçık, Avrupa Birliği'nin kullanıyor olduğu araçları kapsıyor: Yeşil Hat Tüzüğü ve Mali Yardım Tüzüğü. Avrupa, bugüne kadar, işletmelere verilen destekten mesleki eğitim, kültürel miras ve çevrenin korunmasına kadar birçok farklı projeye yaklaşık 519 milyon Euro değerinde yatırım yapmıştır.

Kitapçıkta çok farklı alanlarda kat edilmiş olan önemli ilerlemeler detaylandırılmaktadır:

- 1 000'in üzerinde işletme ve üreticiye destek verilmiştir.
- Yeşil Hat üzerinden ticaret 2004 yılından bu yana beş kat artmıştır. Yeni ürünlerin (balık, patates gibi) ticaretinin yapılmasını sağlayabilmek ve bu ürünlerde daha yüksek standartları teşvik edebilmek amacıyla sistemler oluşturulmuştur.
- Yeşil Hat üzerinde açılmış olan beş yeni geçiş noktası, iletişimi ve iki toplum arasındaki teması artırmıştır.

Bu neticeleri sunmaktan onur duyuyorum. Bu kadar çok sayıda Kıbrıslının çok farklı şekillerde fayda sağladığını ve iki toplum arasında temasın arttığını görmek umut verici. Önümüzdeki yıllarda bu çalışmaların devam etmesini sabırsızlıkla bekliyorum.

Elisa Ferreira

Uyum ve Reformlardan sorumlu Komisyon Üyesi

GİRİŞ

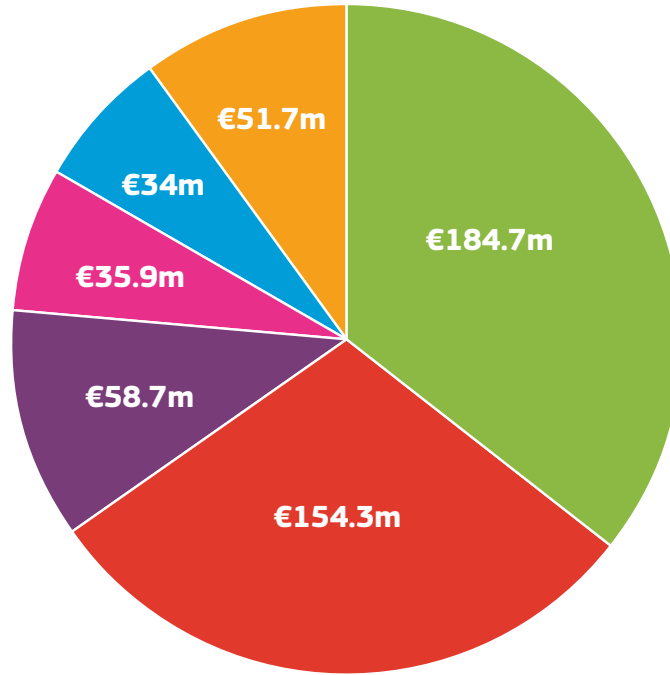
Kıbrıs'ın Avrupa Birliği'ne katılmasının üzerinden 15 yıl geçti. AB o günden beridir adanın her iki toplumuna da, nihai bir çözüm için çalışmaları ve on yıllardır süren bölünmüşlüğe son vermeleri için destek olmaktadır.

AB yardımlarının bir amacı da, yeniden birleşmenin önünü açmak üzere iki toplumu ekonomik açıdan birbirine yakınlaştırmaktır.

Bu nedenle, AB'nin Kıbrıs'a sağladığı desteğin büyük kısmı adanın Kıbrıs Türk toplumunun ekonomisinin geliştirilmesine odaklanmaktadır. AB'nin Kıbrıs Türk toplumu için Yardım Programı çerçevesinde, 2006 yılından beri 500 milyon Euro'nun üzerinde bir mali destek sağlanmıştır.

Program, tarım, çevre, altyapı, sivil toplum, toplumsal kalkınma, kültürel miras, telekomünikasyon ve eğitime ilaveten özel sektörün gelişimi, işgücü piyasası, geçiş noktaları, trafik güvenliği, enerji, AB politikaları hakkında bilgi sağlama ve AB müktesebatına uyumu teşvik gibi alanlarda yürütülen projeleri desteklemektedir.

2006-2018 Dönemi Finansmanına Genel Bakış (Tahsis edilen toplam miktar: 519.3 milyon Euro)

Amaç:

- Altyapı
- Sosyal ve ekonomik kalkınma
- Güven artırma
- Kıbrıslı Türklerin AB'ye yakınlaştırılması
- TAIEX Teknik Destek ve Bilgi Değişim Mekanizması
- Rezerv (Destek ve Çözüm mekanizması)

ÖNEMLİ BAŞARILAR (2006-2018)

Altyapının geliştirilmesi ve yeniden yapılandırılması:

263 km su isale ağı yenilendi

3 atık su arıtma tesisi inşa edildi

99 km kanalizasyon şebekesi inşa edildi

7 atık toplama kamyonu tedarik edildi

Hayvansal yan ürünler için **2** atık yakma fırını tedarik edildi

Sosyal ve ekonomik kalkınmanın teşvik edilmesi:

271 kırsal kalkınma ve yerel toplumun gelişimi projesine destek verildi

138 okul, yaşam boyu eğitim kurumu ve işgücü piyasası projesine destek verildi

KOBİ ve Start-Up'lara **150**'den fazla hibe verildi

1 000'den fazla işletme ve girişimciye danışmanlık hizmeti ve eğitim sunuldu

Yaklaşık 200 üreticiye suyun daha etkin kullanımı ve çiftlik hijyeninin artırılması için eğitim verildi

800'ün üzerinde üretici, hastalıklarla ilgili riskler, hastalıkların önlenmesi ve çiftlik hayvanları hastalıklarının bertaraf edilmesinin uzun vadeli faydaları hakkında bilgilendirildi

Uzlaşmanın teşviki, güvenin artırılması, sivil toplumun desteklenmesi ve Kıbrıs Türk toplumunun AB'ye yakınlaştırılması:

Kıbrıs Türk toplumunu, etkinlikler, sosyal medya ve web tabanlı bilgilendirme faaliyetleri ile AB politikaları ve Yardım Programı hakkında proaktif bir şekilde bilgilendirmek üzere **1** AB Bilgi Merkezi kuruldu

Sivil toplum kuruluşlarına yönelik **60** projeye destek verildi

Sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını güçlendirmek için **80'den fazla** eğitim oturumu gerçekleştirildi

885 kayıp bireyin kimliği tespit edildi ve kalıntıları ailelerine teslim edildi

1 400'ün üzerinde Kıbrıslı Türk'e AB bursları aracılığıyla AB Üye Devletleri'nde eğitim alma fırsatı sunuldu

Ada genelinde **75** kültürel miras alanına destek sağlandı

Yeşil Hat üzerinde **5** yeni geçiş noktası açıldı

YEŞİL HAT TÜZÜĞÜ

Bu kitapçıkta, AB desteğinin Kıbrıs Türk ve Kıbrıs Rum toplumlarını nasıl bir araya getirdiğine ve süreç içinde diyalog, iş birliği ve güvenin inşa edilmesine nasıl yardımcı olduğuna odaklanıyoruz.

AB projesinin temel prensiplerinden biri, insanların, ürünlerin ve hizmetlerin üye devletler arasında serbest dolaşımıdır. Fakat, de facto olarak bölünmüş bir ülke olan Kıbrıs'ta, ülkenin 2004 yılında AB'ye girmesinden bu yana bu konuda zorluk yaşanmaktadır.

1974'ten beri Yeşil Hat olarak bilinen ateşkes hattı iki toplumu birbirinden ayırmaktadır. Bunun üstesinden gelebilmek amacıyla AB, Kıbrıs'ın 2004 yılında AB'ye girişiyle birlikte Yeşil Hat Tüzüğü'nü hayata geçirerek insanların, ürünlerin ve hizmetlerin hangi koşullar altında Yeşil Hat'tı geçebileceğine dair kurallar düzenlemiştir.

Şu anda Kıbrıs'ta dokuz geçiş noktası bulunmaktadır. Başkent Lefkoşa'da üç geçiş noktası mevcuttur. Bunlar: Hem yaya hem de araç geçişlerine açık Ayios Demetios/Metehan (2003 yılında açıldı) ve sadece yayaların kullanabildiği Ledra Palace (yine 2003 yılında açıldı) ile Ledra/Lokmacı (2008) geçiş noktalarıdır.

Adanın batısındaki Limnitis/Yeşilirmak'tan (2010) adanın doğusundaki Deryneia/Derinya'ya (2018) kadar olan diğer tüm geçiş noktaları ise hem yayalara hem de araçlara hizmet vermektedirler. İki geçiş noktası da doğudaki İngiliz üsleri içinde yer alan Strovilia/Akyar ve Pile – Pergamos/Beyarmudu'dur ve bunlar 2003 yılında açılmışlardır. Zodeia/Bostancı geçiş noktası ise Morphou/Güzelyurt'tadır ve 2005 yılında açılmıştır. Lefke –Apliki/Aplıç geçiş noktası ise 2018 yılında açılmıştır.

Son yıllarda artan geçiş noktası sayısı iki toplumun insanları arasında iletişim ve temasın artmasına yardımcı olmuş ve Kıbrıslıların Yeşil Hat'tı geçerek bir araya gelmesini kolaylaştırmıştır.

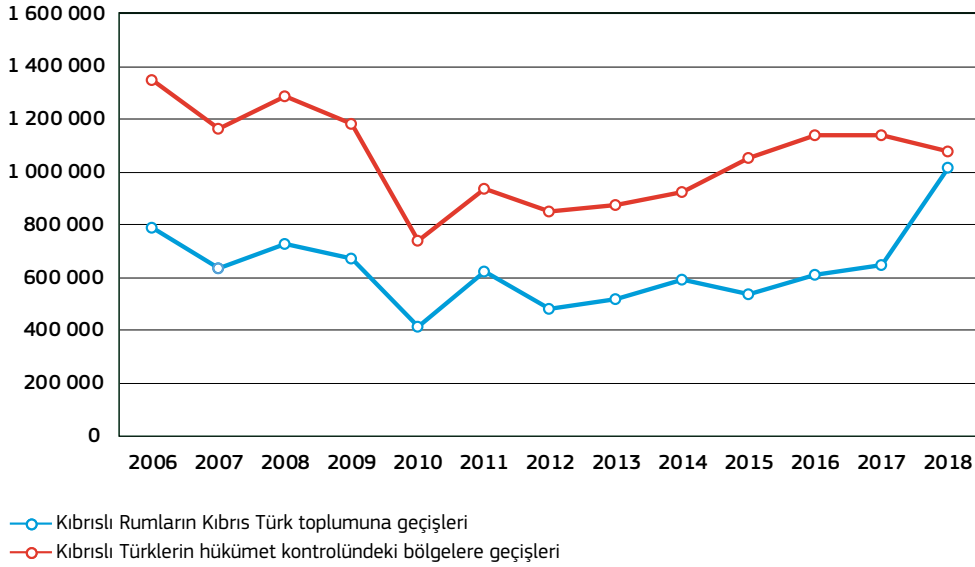
Bu kitapçık, ada çapında insanlar arası temasın artmasına yardımcı olan bir dizi proje ve inisiyatif ele alarak başlıyor ve daha sonra, Yeşil Hat üzerinden ticaret yapan Kıbrıslıların hikayelerine odaklanıyor.

İNSANLAR ARASI TEMAS

Geçmişte Yeşil Hat üzerinden Kıbrıs Türk toplumundan Kıbrıs Rum toplumuna yapılan geçişler Kıbrıs Rum toplumundan Kıbrıs Türk toplumuna yapılan geçişlerden hep daha yüksek olmuştur. 2011 yılında bu oran üçte birden daha yüksekti. Fakat son yıllarda bu oran değişmeye başlamış gözükmemekte.

2018 yılında Kıbrıslı Rumlar ile Kıbrıslı Türklerin geçişleri hemen hemen eşitti ve toplamda 2 milyonu aştı. 2019 yılının ilk yarısında ise, ilk kez Kıbrıs Rum toplumunun geçişleri Kıbrıs Türk toplumunun geçişlerinden fazla oldu.

Kıbrıslı Rumların ve Kıbrıslı Türklerin Yeşil Hat üzerinden yaptıkları geçişlerin kıyaslaması, 2006-2018*

*Bu grafikte yer alan rakamlar Kıbrıs Cumhuriyeti Polisi'nin verilerine dayanmaktadır ve Birleşik Krallığın kontrolü altında bulunan doğudaki iki üsse ait verileri içermemektedir (Strovolia/Akyar ve Pergamos/Beyarmudu).

İnsanlar arası teması ve Kıbrıs'ın iki toplumu arasındaki iş birliğini artırmak amacıyla AB, Mali Yardım Programı çerçevesinde birçok proje finanse etmiştir. Bu projeler, önyargıların aşılmasına, iş birliğinin teşvik edilmesine ve güven inşa edilmesine yardımcı olmak da dahil, hem ekonomik hem de sosyal avantajlar barındırmaktadır.

Bu bölümde, Kıbrıs Türk ve Kıbrıs Rum toplumlarının yakınlaşmasına yardımcı olan çok sayıda iki-toplumlu proje ve girişimi ele alacağız.

"LEADING BY EXAMPLE"

"Leading by Example" kapsamında Reanda'da staj yapmış olan Tüge eski yöneticisi Charilaos ile.

"Leading by Example" (Örnek olarak Önderlik Etmek) projesi kapsamında, 2014-2017 arasında 40 Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum diğer toplumda üç ay boyunca staj yaptılar. Bu proje, Kıbrıs Ticaret ve Sanayi Odası (KEVE) ile Kıbrıs Türk Ticaret Odası'nın (KTTO) ortak inisiyatifiydi.

Söz konusu 40 stajyer, 20-35 yaşları arasında olup o dönemde işsiz olan profesyonellerden oluşmaktaydı. İki oda, söz konusu gençleri ilgi alanları ve becerilerine uygun işverenlerle bir araya getirerek değerli bir iş deneyimi edinmelerine yardımcı oldu.

Birçok katılımcı için edindikleri deneyim bununla sınırlı kalmadı. Stajyerlere ev sahipliği yapan bazı firmalar, bu programı o kadar faydalı buldu ki, masrafları kendileri karşılayacak şekilde staj süresini uzatmaya karar verdiler. Hatta iki Kıbrıslı Türk stajyere Kıbrıs Rum toplumundaki şirketlerden tam zamanlı iş teklifi bile geldi.

Stajını tamamladıktan sonra, şirket Tüge'ye tam zamanlı iş teklifinde bulundu. Tüge, "Benim için çok büyük bir fırsattı. Birçok insanla tanıştım. Buradaki çalışma tarzını beğendim ve kalmaya karar verdim" diyor. Tüge iki yıl bu şirkette çalıştıktan sonra sonra, yine Kıbrıs Rum

toplumunda bulunan dünyanın en büyük muhasebe firmalarından bir tanesinde çalışmaya başladı.

Tüge yalnızca kariyerine ivme kazandırmakla kalmadı, bu deneyim kendisine Kıbrıs Rum toplumu hakkında bilgi edinme olanağı da sağladı. "Birbirimize çok benzediğimizi zaten biliyordum. Buraya geldim ve onlarla tanıştım. Neredeyse tamamen aynı olduğumuzu gördüm. Farklılıklarımızın olması da iyi bir şey. Çünkü bu şekilde kendi adına bir şeyler öğrenebiliyorsun. Onların dilini öğrenmeye başladım. Bana Yunanca kelimeler öğretme konusunda çok heyecanlıydılar. Onlarla Yunanca konuşmam onları çok mutlu etmişti. Sanırım bu da bizi yakınlaştırdı" diye anlatıyor Tüge.

Bu deneyim hem Tüge hem de Reanda için faydalı oldu. Şirket de Tüge'nin deneyiminden yararlandı "çünkü daha önce Kıbrıslı Türklerle birinci elden iş deneyimi fırsatımız olmamıştı" diyor Charilaos. Charilaos'a göre Kıbrıs'taki en büyük problem "bir tarafın diğer taraf hakkında farkındalığının olmaması. Bu tarz programlar her iki toplum için de faydalı" diyor. "Leading by Example" gibi projeler her iki topluma, birbirlerini anlama ve birlikte çalışmanın herkes için ne kadar faydalı olabileceğini göstermekte.

“Bu tarz programlar
her iki toplum
için de çok faydalıdır.”

Reanda Direktörü Charilaos Hadjoannou

ELEKTRİKSEL ALAN

Kıbrıslı Rum öğretmen Savvas Kıbrıs Türk toplumundaki elektrikçilere eğitim verdi.

Her iki toplumdaki örgütler tarafından birlikte yürütülen bir başka AB finansmanlı proje Elektriksel Alan projesidir. Biri Kıbrıslı Türk diğeri de Kıbrıslı Rum olan ve elektrik müteahhitlerini bir araya getiren iki örgüt, elektrikçilerine eğitim sağlayan bu projeyi birlikte yürütmektedir. Projenin amacı ada çapında elektrikçilerin becerilerini iş gücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda iyileştirmektir.

Kıbrıs Türk birliğinin başkanı ve proje koordinatörü Osman Asilzade, "Kıbrıs Rum toplumundaki meslektaşlarımızla dört beş yıl kadar önce bir araya geldik" diyor.

"Bir araya geldikten sonra iş birliği içerisinde birçok şey yaptık. İş birliği ve teknik konularda çok uyumlu bir ilişkimiz var. AB bu hibe çağrısını açtığı zaman kılavuzu okuduk ve kesinlikle bu projeyi birlikte hayata geçirmemiz gerektiğini gördük."

Osman'ın birliği, Kıbrıslı Rum partnerinden eğitim çalışmalarına yönelik özellikle eğitmen, ekipman ve eğitim materyalleri konusunda önemli teknik ve lojistik destek alıyor.

Kıbrıs Türk toplumunda eğitim veren Kıbrıslı Rum öğretmenlerden biri de Savvas. Verdiği eğitimlerle ilgili

şunları anlatıyor: "Diğer tarafta ne yaptığımıza dair deneyimlerimi paylaşıyorum. Bu tarafta elektrikçilerin ne yaptıklarını öğrenmek ve gelecekte başka nasıl iş birlikleri yapabileceğimizi görmek istiyorum."

Eğitime katılanlar için ise Savvas şunları aktardı: "Gülümsediklerini görüyorum. Sorularını cevaplıyorum. Öğrenmeye ve tartışmaya istekli olduklarını görüyorum. Burada yeni arkadaşlar edindim."

Katılımcılardan biri de elektrik teknisyeni Ali Özhan. Kendisi eğitimden çok fayda sağladığını belirtiyor. Eğitim, AB standartlarıyla uyumlu yeni mesleki düzenlemeler hakkında bilgiler de dahil birçok teknik konuyu ele alıyor.

Kıbrıs Türk toplumunda yaşayan bir Kıbrıslı Türk olan Ali her gün işe gitmek için sınırı geçmekte. "10 yıldır Kıbrıs Rum toplumunda farklı işlerde çalıştım. Her gün oraya gidip çalışarak Yunanca da öğrendim. Şu anki işime ise bir yıl önce girdim," diyor.

Eğitim sayesinde Ali gibi elektrik teknisyenleri becerilerini AB standartları seviyesine çıkarabiliyorlar. Bu da onların Kıbrıs Rum toplumunda iş bulmasına olanak tanıyor ve ada çapında vasıflı işgücüne olan talebin karşılanmasına yardımcı oluyor.

“Diğer tarafta ne yaptığımıza dair deneyimlerimi paylaşıyorum. Bu tarafta elektrikçilerin ne yaptıklarını öğrenmek ve gelecekte daha başka nasıl iş birliği yapabileceğimizi görmek istiyorum.”

Kıbrıslı Rum Öğretmen Savvas

KÜLTÜREL MİRAS

Archangelos Michael Kilisesi gibi anıtların restorasyonu her iki toplumdaki Kıbrıslıları bir araya getirmeye yardımcı oluyor.

Eğitimler ve becerilerin geliştirilmesinin yanı sıra, AB desteğinin iki toplum arasında ilişki kurulmasına katkı yaptığı bir diğer alan ise kültürel mirasın korunması.

Kültürel miras geçmiş ve gelecek arasında bir köprü görevi görür. AB finansmanlı projeler Kıbrıslılara adanın zengin mirasını hatırlatarak ve süreç içinde Yeşil Hat üzerinden geçişleri de teşvik ederek Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk toplumları arasında güven inşa etmeye yardımcı oluyor.

Bunlara bir örnek olarak Kültürel Miras Teknik Komitesi (KMTK)'nin adanın dört bir yanında bulunan 75 kültürel miras alanını restore etmesi gösterilebilir. Komitenin Kıbrıslı Türk eş başkanı Ali Tuncay, restore etmiş oldukları ilk kilisenin duygu yüklü açılışını anımsıyor:

“Açılış için ilk kez köyünü ziyaret eden bir Kıbrıslı Rum adam bana yaklaşarak ‘bu hayatımın en mutlu günü’ dedi”. Ali aynı zamanda bir Kıbrıslı Türkün eski köyünde restore edilen caminin açılışına katıldığı zaman ne kadar heyecanlı olduğunu hatırlıyor. Adamın kendisine, “Çocuktum. Burada otururdum. Babam şurada dururdu. Burada bir çivi vardı ve babam oraya kabanını asardı,” dediğini anlatıyor.

AB'nin Kıbrıs'taki diğer çalışmalarında olduğu gibi restorasyon inisiyatifi de insanları bir araya getirmeyi amaçlıyor. KMTK her zaman bölgede yaşayan aileleri projelere dahil etmeye büyük önem veriyor ve Yeşil Hat'tı aşarak adanın dört bir yanındaki anıtlara, ya yaya olarak ya da bisikletle 'kültür turları' düzenliyor. Gelecek nesillere ilham kaynağı olabilmek için ise KMTK yakın zamanda Kültürel Miras'ın Genç Elçileri adında bir girişim başlattı. Burada amaç genç Kıbrıslıları Yeşil Hat'tın diğer tarafındaki anıtları ziyaret etmeye teşvik etmek ve adanın ortak kültürel mirasını tanıtmak.

KMTK yakın zamanda yeni bir çalışma daha başlattı. Ali ile komitenin Kıbrıslı Rum Eş Başkanı Takis Hadjidemetriou bu çalışmanın adanın toplumları arasındaki ilişkilerin gelişmesine en önemli katkıyı yapacak çalışma olduğunu düşünüyorlar. KMTK adanın farklı yerlerinde bulunan mezarlıkları temizlemeyi, tamir etmeyi ve çitlemeyi planlıyor.

Takis şöyle anlatıyor: “Birçok Kıbrıslının kökleri adanın her iki yanındadır. Bu da adanın herhangi bir yanında gömülü olan sevdikleri olduğu anlamına gelir. Bu inisiyatif, yerlerinden edilmiş Kıbrıslıları, adanın farklı yerlerinde olan atalarının eski kasaba ve köylerini ziyaret etmeye teşvik etmeyi amaçlıyor. Oralarda ailelerinin mirası, diğer toplum ve bir bütün olarak ülke hakkında bir şeyler öğrenebilecekler. Hatta kasaba veya köylerin şu anki sakinleri ile iletişim kuracaklar belki de. Bu da toplumlar arasında karşılıklı anlayışın inşa edilmesine yardımcı olacak.”

Takis toplumların katılımının çok önemli olduğunu düşünüyor. “Bizler eski eserleri, ortak kültürel mirası, insanlığın mirasını kurtarabilmek adına nasıl birlikte çalışılabileceğine dair diğer çatışmalı bölgelere bir örnek teşkil ediyoruz,” diyor.

“Birçok Kıbrıslının kökleri adanın her iki yanındadır.”

KMTK Eş Başkanı Takis Hadjidemetriou

"CYCLISTS ACROSS BARRIERS"

CABS'ın düzenlediği iki toplumlu bisiklet turu: Lefkoşa'nın 11 burcunun keşfi.

"Cyclists Across Barriers"ın (CABS) (Engelleri Aşan Bisikletçiler), de odak noktası ortak miras. 2012 yılında başlamış olan kâr amacı gütmeyen bu organizasyon bisiklet sürmeyi her türlü bariyeri aşmakta bir araç olarak teşvik ediyor. Bunlar fiziksel ya da daha fazla duygusal veya psikolojik bariyerler olabilirler. Yeşil Hat söz konusu olduğunda ise her ikisi de geçerlidir.

Organizasyonun eş kurucusu olan Konstantinos Konstantinou "bu inisiyatif yeni insanlarla tanışmak ve geçiş konusundaki psikolojik bariyerleri aşmakla alakalıdır. Kimisi için ise yaşadıkları kenti keşfetmek kadar basit bir amacı vardır," diye anlatıyor. Kendisi ve organizasyonun eş kurucusu Aydın Mehmet Ali, 1.000'den fazla insanı bisikletle Kıbrıs'ın dört bir yanında geziye götürdü ve bu insanların bazılarını da ilk kez Yeşil Hat'tın diğer tarafına geçmeye teşvik etti.

İlk geçiş noktasının 2003 yılında açılmasıyla Yeşil Hat'tın diğer tarafına geçişler ilk kez mümkün olduğunda Aydın AB tarafından finanse edilen ve 250 bisikletçinin katıldığı bir Mağusa-Derinya gezisi organize etmiş. Bu Yeşil Hat'tı geçmeyi içeren ilk bisiklet turuydu.

Bu günlerde CABS birçok farklı bisiklet etkinliği düzenliyor. Geçmiş etkinlikler arasında mülteci çocuklar için bir gezi ve engelliler için gezi de vardı.

Nihayetinde, bu organizasyon kapsayıcılık ruhu çerçevesinde insanları bir araya getirmeyi amaçlıyor. Buna Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rumları birbirlerine yakınlaştırmak da dahildir.

Organizasyonun yürüttüğü çalışmaların çoğu Lefkoşa'ya odaklanıyor. Çünkü Yeşil Hat doğrudan Kıbrıs'ın başkentinin ortasından geçiyor. Her ikisinin de doğduğu şehir olması sebebiyle bu kentin Aydın ve Konstantinos için ayrı bir önemi de vardır.

AB tarafından finanse edilen Sivil Alan projesinin yönettiği Sivil Büyü programının da desteğiyle CABS görünürlük materyalleri ile Lefkoşa'ya dair bir erişilebilirlik haritası da oluşturdu. Bu harita şehrin bisikletçiler ile engellilere yönelik mevcut olanaklarını gösteriyor.

Aydın "Biz kapsayıcı olan alternatif bir söylem yaratıyoruz. Bölünmeyi kışkırtmak yerine birleşik bir şehir yaratmak istiyoruz", diyor.

CABS üyesi Ediz Aziz "bu harika bir inisiyatif. Bölünmeden evvel şehrin nasıl olduğunu anlatıyor. İnsanların bölünmeden önce nasıl düşündüklerini anlatıyor. Mimarının, su yollarının ve hatta kanalizasyon sisteminin aslında bizleri nasıl birleştirdiğini gösteriyor," dedi.

AB şu anda, Pedieous River/Kanlı Dere'yi rehabilite etmek için bir projeye destek veriyor. Bu nehir başkent Lefkoşa'nın içinden akıp geçiyor ve Yeşil Hat'tın diğer tarafına uzanıyor. Proje kapsamında nehrin iki tarafında 5 km uzunluğunda bir park oluşturulacak. Projenin amacı, yeşil alan, oyun parkları, kafeler gibi dinlenme noktaları sağlayarak hem yaşam kalitesine hem de biyoçeşitliliğe katkı yapmak. Oluşturulacak yeni yürüyüş ve bisiklet yolları her iki toplumdan Kıbrıslılar için Yeşil Hat'tın diğer tarafına geçmekte de alternatif, uygun bir güzergâh oluşturacak.

“Mimarının, su yollarının ve hatta kanalizasyon sisteminin aslında bizleri nasıl birleştirdiğini gösteriyor”

Ediz Aziz, CABS üyesi

TEMİZ SAHİLLER İÇİN BİRLİKTE

Sınır tanımayan şeylerden biri de kirliliktir. Çöp dünyanın denizleri ve sahilleri için çok önemli bir tehlike haline geldi.

Kıbrıs'ta bu sorun iyi bir iş birliğine vesile oluyor. Organize edilen sahil temizlik kampanyası çerçevesinde Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler arasında iş birliği ve temas doğmuş bulunuyor.

Avrupa Komisyonu, kaybolan veya atılan balık avlama ekipmanları dahil, Avrupa sahillerinde ve denizlerinde en çok rastlanan tek kullanımlık on plastik ürünü hedefleyen AB çapında geçerli yeni kurallar önerdi. Bunlar denize atılan atıkların %70'ini oluşturmaktadır. Aynı zamanda Döngüsel bir Ekonomide Plastikler için ilk Avrupa Stratejisi, AB'de plastik ürünlerin tasarımını, kullanımını, üretimini ve geri dönüşümünü dönüştürmeyi amaçlar.

2014 yılından bu yana her iki toplumdaki örgütler Kıbrıs'taki sorunu aşabilmek adına AB finansmanlı "Marine Litter: Together for Clean Coasts!" (Deniz Atıkları: Temiz Sahiller için Hep Birlikte) projesi kapsamında birlikte çalışıyorlar. Bu inisiyatif çerçevesinde Kıbrıslılar birbirlerinin toplumlarındaki sahil temizlik çalışmalarına yardım etmek amacıyla Yeşil Hat'tın diğer tarafına geçiyorlar.

Organizatör Xenia Loizidou "insanlar bir araya geliyorlar. Birbirlerinin sahil temizlik çalışmalarına katılmak amacıyla geçiş yapıyorlar. Bu hepimizi etkileyen bir şey. Çevremizde temiz denizlerin olması önemlidir. Yılda birkaç defa iki toplumdan dalgıçlar bir araya gelip deniz altı temizliği de yapıyorlar," diyor.

Proje beş yıl önce başladığı günden bu yana ciddi anlamda büyüdü. Projeye destek veren gönüllü sayısı 30'dan 600'ü aşkın bir rakama ulaştı ve 100'ü aşkın plaj barı da projeye katılım gösterdi. Xenia şunları ekledi: "Sorulduğu zaman çoğu bar sahibi bu ada çapındaki ağa katılmak istediklerini ifade etti."

Proje ayrıca denize atılan çöpler konusunda farkındalık yaratılmasına yardımcı olmak üzere ada çapındaki okullarda yaklaşık 25 000 öğrencinin katıldığı etkinlikler düzenledi. Bunların yanı sıra fotoğraf ve sanat yarışmaları da düzenledi. Bu etkinliklerden birinde Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum öğrenciler bir ödül töreni için BM kontrolündeki ara bölgede bulunan Dayanışma Evi'nde bir araya geldiler.

Balıkçılar da farkındalık yaratma etkinliklerine katıldılar. Birçoğu ilk kez Yeşil Hat'tı geçti.

“*İnsanlar bir araya geliyorlar.
Birbirlerinin sahil temizlik çalışmalarına
katılmak amacıyla geçiş yapıyorlar.
Bu hepimizi etkileyen bir şey. Çevremizde
temiz denizlerin olması önemlidir.*”

Sahil temizliği organizatörü Xenia Loizidou

Proje, temizlik sırasında denizden toplanan çöplerin kaydını yapmak amacıyla uluslararası camiada kabul görmüş Okyanus Koruma kuruluşunun temizlik protokolünü kullanıyor. Ayrıca bu verileri internet bazlı interaktif bir online veri tabanına ekleyerek bir adım ileriye gitti.

Mağusa'daki bir kültür derneğinden Serdar Atai, "denize atılan çöplere dair veri tabanı gerçekten iki toplumlu olan bir şeydir. Herhangi bir kullanıcı bu veri tabanına girebilir, ne zaman hangi sahilde, ne gibi bir temizlik faaliyetinin yapıldığını görebilir ve toplanan çöplerin içeriğine de bakabilir" diyor.

Serdar Kıbrıs'taki deniz ortamının korunmasının ortak bir sorumluluk olduğunun altını çiziyor ve ekliyor: "Bir şeyi arzu edilmeyen bir şekilde attığınız zaman diğer tarafa kolaylıkla ulaşabiliyor. İnsanlar bunun farkında ve insanlar deniz yaşamının korunması için bir şeyler yapabileceğimizi ve kıyılarımızı koruyabileceğimizi düşünüyorlar."

Projenin başarısının ardından iki örgüt faaliyetlerini genişletmek amacıyla AB'den daha fazla finansman temin etti. Aralık 2018 yılından bu yana "MarLitCy: Marine Litter for Synergies, Capacity-building and Peacebuilding" (Sinerji, Kapasite Geliştirme ve Barış İnşası için Deniz Atıkları) isimli yeni bir ortak projeyi hayata geçirmektedirler. Bu projenin toplumlar arasında daha da güçlü bir bağ oluşturması bekleniyor.

Proje en az 125 kıyı işletmesi, 150 balıkçı, 11 yerel topluluk ve okulu sürece dahil etmeyi amaçlıyor.

Bir sahil temizliğinin ardından iki toplumdan dalgıçlar.

YEŞİL HAT TİCARETİ

AB'nin Yeşil Hat Tüzüğü, Kıbrıs Türk toplumunda üretilmiş ya da nihai işleminden geçirilmiş ürünlerin gümrüksüz olarak Yeşil Hat üzerinden Kıbrıs Rum toplumuna satılmasına olanak tanımaktadır.

Tüzük 2004 yılında yürürlüğe girdiğinden beridir AB desteği, Kıbrıs Türk toplumunun, adanın birleşmesiyle birlikte AB kurallarını tamamen uygulamaya hazırlanmasına yardımcı olmaktadır.

AB'nin ticaret alanında verdiği destek ürün kalitesini ve sağlık standartlarını iyileştirmeye yardımcı olmaktadır. AB üyesi devletlerden gelen uzmanlar Yeşil Hat'tan geçecek olan patates, domates ve narenciye gibi ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek amacıyla denetimler yapmaktadırlar.

Kıbrıs Türk Ticaret Odası (KTTO) Yeşil Hat ticaretinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Ürünler ancak Oda'nın verdiği belge beraberinde Yeşil Hat'tı geçebilmektedir. İzzet Adiloğlu KTTO'nun bu konudaki çalışmalarının başını çeken kişidir.

“Üreticiler bize ilk başvurduklarında Yeşil Hat Tüzüğü uyarınca onları denetliyoruz,” diye anlatıyor İzzet.

Oda, üretimin yerli üretim olduğundan emin olmak adına şirketlerde yerinde kontroller yapmaktadır. Yerli ürün ya da yerli üretim olduğu teyit edildikten sonra Oda ilgili belgeyi vermektedir. Adiloğlu şunu ekliyor: “yerli olmayan ürünler geçiş yapamaz.”

Tüzüğün ilk yılında, yani 2004-2005 arasında Yeşil Hat üzerinden ticareti yapılan ürünlerin ederi 1 milyon Euro'nun biraz üzerindeydi. 2018 itibarıyla bu rakam 5 milyon Euro'ya yükseldi.

Ticareti yapılan ürünler de değişmektedir. 2004 yılında en fazla ticareti yapılan sebze, taş ürünleri, kâğıt ürünleri ve mobilyaydı. Sebze, taş ve kâğıt ürünler gibi bazı ürünlerin hala yoğun olarak ticareti yapılırsa da, balık gibi başka ürünlere olan talep Yeşil Hat Tüzüğü'nün yürürlüğe girdiği günden bu yana artış göstermiştir.

Bu bölümde Yeşil Hat üzerinden ticareti yapılan ürünlere ve söz konusu ticari faaliyetlerin arkasındaki bazı insanlara daha yakından bakacağız.

PATATES

AB tarafından finanse edilen güneş panelleriyle üretici Mehmet Yoran.

Mehmet Yoran'a ait aile işletmesi Kıbrıs Türk toplumundaki başlıca patates ve soğan üreticilerindedir.

Mehmet, üretimini büyütmek için ihtiyaç duyduğu ek iki soğuk hava depolu odayı inşa etmesine olanak tanıyan bir AB hibesi aldı. Kıbrıs Rum toplumundan gelen talebin artmasıyla Mehmet sebzelerini stoklayabilmek için daha fazla yere ihtiyaç duyuyordu. "Kıbrıs Rum toplumunda yerli ürünler bittiği zaman biz onlara satabiliyoruz," diyor Mehmet. AB finansmanı ile inşa ettiği yer bunun için elzemdi. "Ürünleri soğuk bir depoda tutmazsak çürür," diye anlatıyor Mehmet.

İşletme bir de güneş paneli almak üzere AB'den hibe aldı. Bu yatırım sayesinde şimdi tamamen kendi elektriğini üretiyor. Bu da işletmenin maliyetlerini azaltarak daha rekabet edebilir ve sürdürülebilir olmasına yardımcı oluyor. İşletme süreçlerinde dört kalite sertifikası da alarak hijyen standartlarını iyileştirdi.

Mehmet, Yeşil Hat üzerinden ticaret yapan ilk Kıbrıslı Türk patates üreticisiydi ve Tüzüğün işletmesi açısından çok faydalı olduğunu belirtiyor. Yeşil Hat üzerinden satış yapmaya başladıktan sonra işlerinin yaklaşık %30 artmaya başladığını ve bunun da işini büyütmeye olanak tanıdığını ifade ediyor. "Daha fazla ekiyorum. Daha fazla çalışanım var.

Yeşil Hat ticaretinden evvel 12-13 çalışanım vardı. Şimdi 40 çalışanım var. Yeşil Hat Tüzüğü olmasaydı çok daha az ekim yapıyor olacaktım. Yeşil Hat ticaretinin devam etmesi her iki taraf için de çok önemli," diyor Mehmet.

“Yeşil Hat Tüzüğü olmasaydı çok daha az ekim yapıyor olacaktım. Yeşil Hat ticaretinin devam etmesi her iki taraf için de çok önemli.”

Kıbrıslı Türk Patates Üreticisi Mehmet Yoran

Yeşil Hat ticareti yapan patates şirketi.

Son söylediği çok önemli bir nokta. Yeşil Hat tüzüğü yalnızca Kıbrıs Türk toplumundaki üreticiler için değil, aynı zamanda alıcı konumundaki Polis Papageorgeou'nun belirttiği gibi Kıbrıs Rum tarafı için de büyük avantajlar sağlıyor. "Son 15 yıldır Mehmet'ten meyve ve sebze satın alıyorum. Önce buraya geliyorum. Yeşil Hat Tüzüğü sayesinde işimi büyüttüm. Şimdi daha fazla satıyorum," diyor Polis. Adanın farklı taraflarında yaşıyor olmalarına rağmen Polis ve Mehmet iyi arkadaş oldular. "Ailelerimizle birlikte bir araya geliyor ve sosyalleşiyoruz," diye ekliyor Polis.

Patates alan bir diğer Kıbrıslı Rum alıcı Georgia Michail'dir. Georgia'nın PROMO trading isimli firması Yunanistan'a büyük miktarda patates ihraç ediyor. Daha önceleri gelen talep Kıbrıs Rum toplumunda var olan talepten fazlaydı. Bu nedenle kendi patates stokunu desteklemek amacıyla Kıbrıslı Türk üreticilerden alım yapmaya başladı.

Georgia gibi Kıbrıslı Rum alıcılar Kıbrıslı Türk üreticilere yöneldikçe Muhammet ve Hüseyin Mullaaziz gibi Kıbrıslı Türk üreticiler için fırsatlar doğuyor. Bu iki patates üreticisi Yeşil Hat üzerinden ticaret yapmaya yeni başladı. Ürettikleri patatesin tümünü yerelde satamadıklarını gördükten sonra Kıbrıs Rum toplumuyla ticaret yapmaya başladılar. "Yakında yeni hasadımız olacak. Bu nedenle elimizdeki patatesi satmamız gerekiyor," diye anlatıyor Muhammet.

Yeşil Hat ticaretinin faydalarını gördükten sonra Muhammet ve Hüseyin başka ürünleri de satmaya karar verdiler.

AB tarafından sağlanan uzman bilgisi, Mehmet, Muhammet ve Hüseyin gibi gıda üreticilerine toplumdaki yerel ekonomiyi destekleyerek işlerini büyütme konusunda yardımcı oldu. Bu arada da ürünlerinin AB standartlarına uygun şekilde sağlıklı ve güvenli olmasını sağladı.

BALIK

Balık balla birlikte Şu anda Yeşil Hat üzerinden ticareti yapılabilen iki hayvansal üründen biri.

Kıbrıs Türk toplumunda balıkçılık son yıllarda ciddi bir büyüme gösterdi. İzni olan balıkçı teknesi sayısı 2008 yılında 78 iken bu rakam 10 yıl sonra 110'a ıktı. Uzmanlara göre AB gereklilikleri ile uzman denetimleri hem depolama olanaklarının hem de teknelerin kalitesi ile hijyen koŐullarının iyileŐmesine yardımcı oldu.

Kıbrıs Türk toplumundaki balıkçıların Yeşil Hat ticaretine dahil olabilmeleri için önce teknelerinin AB uzmanları tarafından kontrol edilmesi gerekiyor.

Ersen Cecer bu balıkçılardan biri. "Her yıl üç ya da dört AB uzmanı geliyor. Teknemizin temizliğine bakıyorlar. Yağını kontrol ediyorlar. Kirli su boŐaltımını kontrol ediyorlar. Ondan sonra izin veriyorlar", diye anlatıyor.

Ersen bu kriterlere memnuniyetle uyuyor çünkü Yeşil Hat Tüzüğü fiyatlar üzerinde olumlu bir etki yaptı. Bunun yanında, yeterince büyük olmayan balıkların yakalanıp satılmasını yasaklayarak balık stokunun korunmasına yardımcı olan AB standartlarının sektör üzerinde olumlu etki yarattığını da ifade ediyor.

Ersen balıklarını yaklaşık 10 farklı Kıbrıslı Türk tüccara satıyor. Bu tüccarlar daha sonra doğrudan Kıbrıs Rum toplumuna satış yapıyorlar.

Tüccar zay kn, Kıbrıs Rum toplumundan gelen talepteki artıŐla birlikte balıkçıların Yeşil Hat Tüzüğü sayesinde fiyatlarını artırarak balıklarını 'pazar fiyatı üzerinden' satabilme imknı sağladığını aktarıyor. "Bu tüzük olmaksızın sektör yarı yarıya daralacaktı. Çünkü balıkçılar balıklarını pazar fiyatına satamayacaktı ve girdiler de maliyetlidir," diyor.

Patates sektöründe olduğu gibi bu ticaretin getirdiği faydalar yalnızca maddi değil. Patates tüccarı Mehmet ve Polis'in hikayesinde olduğu gibi, Yeşil Hat'tın her iki tarafındaki balıkçılar da dost olmaya başladılar. zay "Yeşil Hat Tüzüğü bize Kıbrıslı Rumlarla diyalog kurma fırsatı sağladı" diyor.

Kıbrıslı Rum bir alıcı olan Kostagis Kostandinou da aynı fikirde. "Yeşil Hat Tüzüğü her iki topluma iş fırsatı yarattı. İŞ sayesinde arkadaş da olduk diye anlatıyor.

"Yeşil Hat ticareti bizi birbirimize yakınlaştırdı. Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumlar arasında güven oluŐtu. Geçmişte bu güven yoktu," diyor tüccar Tosun Altinel.

“Yeşil Hat Tüzüğü her iki topluma iş fırsatı yarattı. İŞ sayesinde arkadaş da olduk.”

Kıbrıslı Rum balık alıcısı Kostagis Kostandinou

Balıkçı Ersen kayıtlı teknesiyle.

Kıbrıslı Türk tüccar Özay ve Kıbrıslı Rum alıcı Kostagis arkadaş oldular.

NARENCİYE

Kıbrıslı Türk narenciye üreticileri tarafından depolanan portakallar.

Narenciye'nin Kıbrıs'taki Yeşil Hat ticareti açısından henüz değerlendirilmemiş bir potansiyeli var. Kıbrıs'ın ılık doğu Akdeniz iklimi narenciye üretimi için uygun, ancak hastalıklar da nispeten yaygın. Bu nedenle üretim süreçlerinin AB standartlarına uygun olması önemli.

Her ne kadar son yıllarda Yeşil Hat üzerinden çok az narenciye ticareti yapılmış olsa da, Kıbrıslı Türk üreticiler AB'nin de desteğiyle bunu değiştirmek için adımlar atıyorlar.

AB uzmanları, narenciye üzerinde hasat öncesi denetimler yapmak üzere Kıbrıs Türk toplumuna düzenli olarak ziyaretler yapıyorlar. Denetimlerin amacı narenciye'nin AB direktifinde belirtilen zararlı organizmalardan arı olup olmadığını kontrol etmek ve genel üretim standartlarını iyileştirmek. Yıllar içinde AB uzmanları kalite açısından iyileşmelerin yaşandığını rapor etmektedirler. İyileşen standartlar sayesinde Ahmet Hastürk'ün de belirtmiş olduğu gibi ticaretin yakın zamanda artması umut ediliyor.

Ahmet, Kıbrıslı Türk narenciye üreticilerini bir araya getiren birliğin başkanı. Sektörün karşılaştığı en büyük

problemin güven inşa etmek olduğunu söylüyor. Bunu yapabilmek amacıyla birlik, Yeşil Hat üzerinden ticareti yapılmak üzere bir konteyner narenciye hazırlama fikrini ortaya koydu.

"Kıbrıslı Türk üreticiler [ilk konteynerin elde edeceği] başarıyı gördükten sonra güven artacaktır," diye anlatıyor. Birlik depolama olanaklarını iyileştirmek amacıyla AB hibesi de aldı.

Kıbrıslı Türk patates ve balık tüccarlarında olduğu gibi Ahmet de adanın toplulukları arasında ilişkilerin gelişmesi için ticaretin önemli olduğunu düşünüyor. Ticaret "toplulukları birbirine yakınlaştırarak onları bir araya getirebilir" diyor.

“Ticaret toplulukları birbirine yakınlaştırarak onları bir araya getirebilir.”

Ahmet Hastürk

BİTKİSEL YAĞ

Hüseyin atık bitkisel yağların işlendiği tesiste.

Hüseyin Diner'in yaptığı iş de gıda sektörü ile alakalı. Buna rağmen piyasada epeyce benzersiz bir boşluk bulmayı başarmış.

Hüseyin yerel işletmelerden atık bitkisel yağ topluyor ve Kıbrıs Rum toplumundaki müşterilere satıyor. Bunu yaparken de sadece Yeşil Hat ticaretinden faydalanmakla kalmıyor, aynı zamanda atığın azaltılmasına yardımcı oluyor.

Hüseyin'in Kıbrıslı Rum müşterileri, kendisini, biyo-yakıt üretmekte kullanılabilen yağ için gerekli olan sertifikayı alması konusunda teşvik etmişler. Hüseyin'den atık yemeklik yağı alan Kıbrıslı Rumlar, yağı, kullanıldığında normal fosil yakıtlara göre karbon tasarrufu sağlayabilen biyodizele dönüştürmek için üstün bir teknoloji kullanıyorlar.

Hüseyin kullanılmış yağları toplayarak atığı ve kirliliği azaltmaya yardımcı oluyor. 'Eskiden insanlar veya işletmeler atık yağı giderlere dökerlerdi' diye anlatıyor Hüseyin. 'Bu yağı toplamaya başlarken düşündüğümüz atık yağın denize, toprağa, doğaya dökülmesini durdurmaktı.' Bu atığın zararlı bir şekilde dökülmesini

azaltarak Hüseyin kuşların, balıkların ve diğer yaban hayatın korunmasına da yardımcı oluyor.

Girişimci, Yeşil Hat ticaretinin her iki toplum için faydalarının olabileceği bunun gibi başka alanların da olduğuna inanıyor. 'Yeşil Hat üzerinden ticaretle ilgili bazı kısıtlamalar var' diyor, 'ancak Yeşil Hat ticaretinde 'müthiş bir potansiyel' var.

“*Yeşil Hat ticaretinde
müthiş bir
potansiyel var.*”

**Hüseyin Diner,
Bitkisel atık yağ satıcısı**

PLASTİK, KAĞIT VE BOYA

Plastik üreticisi Ali yeni makinesiyle.

Yeşil Hat ticaretinin gelişmekte olduğu tek sektör gıda değil. Kıbrıslı Türk imalatçı Ali Ağaoğlu, Kıbrıslı Rum müşterilerine sanayi tipi plastik ürünler satıyor.

'Babam Kıbrıs Rum toplumunda doğup büyüdü ve bu yakın ilişkiyi kurmak için kendi bağlantılarını kullandı' diye anlatıyor Ali. 'Birkaç müşteriyle başladık ve bugün artık yirmiden fazla müşterimiz var.'

'Ticaret yapabilmemizi sağlayan Yeşil Hat Tüzüğü sayesinde şimdi daha çok müşterimiz var. Müşterilerimizle ve onların bağlantılarıyla daha çok diyalogumuz var' diye anlatıyor Ali.

Ali imalat firmasının ürün yelpazesini 'Kıbrıs Rum pazarının ihtiyaçları ve taleplerini dikkate alacak şekilde' çeşitlendirdiğini söylüyor. Artık daha çok sanayi tipi ambalaj ürünleri satıyor ve üretiminin yaklaşık %35'i Kıbrıs Rum toplumuna gidiyor.

'Ürettiğimiz ürünler Limasol'da bir gıda laboratuvarında test ediliyor. Ürünler teslim edildiği zaman yetkili makamlar Yeşil Hat ticaretine izin vermeden önce numuneler alınıyor ve belgeler kontrol ediliyor.'

Yeşil Hat üzerinden ticaret yapmak firmanın ürünlerinin hem miktarını hem de kalitesini artırdı. Aynı zamanda

Ali'nin üretimde kullandığı plastik miktarını azaltmasına da yardımcı oldu. 'Eskiden küçük makinelerimiz vardı. Şimdi daha büyük makinelerimiz var ve verimleri daha yüksek' diyor Ali. 'Kullandığımız hammaddenin kalitesi de artık daha iyi. Bu birim başı kullandığımız plastik miktarını %10 azaltıyor.'

“ Ticaret yapabilmemizi sağlayan Yeşil Hat Tüzüğü sayesinde şimdi daha çok müşterimiz var. Müşterilerimizle ve onların bağlantılarıyla daha çok diyalogumuz var. ”

Ali Ağaoğlu, sanayi tipi ambalaj imalatçısı

Necat'in firması Yeşil Hat ticaretine başlamaya hazır.

Girişimci Necat Yüksel de plastik işi yapıyor. Şirketi Packsel Kıbrıs Türk toplumunda kağıt ve polietilen torbalar üretiyor.

Henüz Yeşil Hat üzerinden ticaret yapmamış olmasına rağmen ürünleri için Kıbrıs Rum toplumunda potansiyel bir pazar olduğunun bilincinde. 'Arkadaşlarımız birkaç yıl önce oraya [Kıbrıs Rum toplumuna] satış yapmaya başladılar. Çok memnunar. Bu devamlı bir süreç' diyor.

'Fırınlarda kullanılan keseler gibi kağıt torbalarımız ve yağlı kağıtlarımız var. Bunları Yeşil Hat Tüzüğü kapsamında satabiliriz. Polietilen çöp torbalarını da. Bu bizim için yeni bir pazar.'

Necat ürünlerini Yeşil Hat üzerinden satmak için başvuru yaptı. 'Kıbrıs Türk Ticaret Odası denetimini yaptı ve ürünlerimizin Yeşil Hat ticareti için uygunluğunu onayladı, şimdi satışa başlamak için bir müşteri ya da dağıtımıcı bulmamız gerekiyor. 2019'un ikinci yarısında ve 2020'de projemiz bu olacak'.

Polietilen ürünler imal eden Necat, Yeşil Hat üzerinden ticaret yapmaya başlarken plastiğe karşı değişen uluslararası tutuma uyum sağlaması gerektiğini biliyor.

AB son yıllarda, özellikle tek kullanımlık plastikleri hedefleyerek, plastik atığı azaltma çabalarını artırdı. Döngüsel bir ekonomide plastiklerle ilgili Avrupa stratejisi plastik ürünlerin tasarım, kullanım, üretim ve geri kazanım şeklini dönüştürmeyi amaçlıyor.

AB'nin Teknik Destek ve Bilgi Değişimi aracı (TAIEX) de Kıbrıs Türk toplumunda tüm ambalaj atıkları için belli kuralların getirilmesine yardımcı oldu. AB'nin çevre tüzüklerine uygun olarak hazırlanan ve Aralık 2018'de onaylanan metin ambalaj atıklarının çevreye olan zararlı etkilerini önlemeyi hedefliyor.

Bu bağlamda Necat ve diğer Kıbrıslı Türk poşet imalatçıları bir yandan plastik ürünlerinin ilgili AB standartlarına uygun olmasını sağlamak için çok çalışırken bir yandan da kağıt ürünlere daha fazla yatırım yapıyorlar.

Ürünlerini AB standartlarına uygun ve böylelikle Yeşil Hat ticareti için daha cazip hale getirmeye çalıştıklarından, bu Kıbrıslı Türk işletmelerinin izlediği daha geniş bir sürecin parçası.

Boya imalatçısı Mustafa Şefik ürünleri için AB REACH (Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzinlendirilmesi ve Kısıtlanması) uygunluk sertifikası aldı.

Yeşil Hat Tüzüğü'ne göre bir gereklilik olmasa da Mustafa bunu yapmak istedi. Bireyleri kimyasalların teşkil ettiği risklerden korumayı amaçlayan sertifikaları almak için yatırım yaparak Mustafa ürünlerini Kıbrıslı Rum alıcılar için daha cazip kıldı.

'Üç ürünüm için AB sertifikasına yatırım yaptım' diye anlatıyor Mustafa. 'Sonrasında Yeşil Hat üzerinden ticaret için başvuru yaptık ve başarılı olduk. Şimdi daha fazla sertifika alarak daha fazla Yeşil Hat ticareti yapmayı düşünüyorum.'

“ Şimdi daha fazla
sertifika alarak daha fazla
Yeşil Hat ticareti yapmayı
düşünüyorum. ”

Mustafa Şefik, boya imalatçısı

Yeni REACH sertifikasıyla Mustafa.

GELİŞİM VE İMKANLAR

Kıbrıs'ın yeniden birleşmesi adaya sosyal, ekonomik ve siyasi faydalar getirecektir. AB, yeniden birleşme gerçekleşinceye kadar, Yeşil Hat Tüzüğü aracılığıyla dahil, işbirliğinin ve güvenin güçlenmesi için çaba göstermeye devam edecek.

AB finansmanlı birçok proje ve girişim, daha şimdiden, kültürel mirasın ortak olduğuna dair bir anlayışın gelişmesine, önyargıların aşılmasına ve psikolojik engellerin kalkmasına yardımcı oluyor.

Bu süreç içinde artan ticaret de her iki topluma ekonomik bir fayda sağlıyor. Tabi ticaret tek bir işten çok daha fazlasını içeriyor; güven tesis ediyor, ortaklıklar yaratıyor ve hatta dostluklara bile yol açabiliyor.

Bu kitapçıktaki hikayeler toplumların birbirine yakınlaşması için daha çok potansiyel olduğunu gösteriyor. Yeşil Hat Ticaretinin geçen 15 yıldaki başarısını gören AB, geçişleri, ticareti ve toplumlar arası diyalogu teşvik eden projeleri ve girişimleri desteklemeye devam ediyor.

Bireyler arası temaslar bağlamında bir dizi yeni girişim AB desteğiyle iki toplumlu diyalogu ve iş birliğini teşvik etmeye devam ediyor.

Temmuz 2019 itibarıyla Kıbrıs'taki telefonlar İsviçre'deki bir merkez üzerinden adanın her yerinde çalışabiliyor. Bu, Kıbrıslı Türklerle Kıbrıslı Rumların ilk kez mobil telefonlarının adanın dört bir yanında kullanabilmeleri anlamına geliyor.

AB, teknik ve hukuki danışmanlık ile yardım sağlayarak telefonlarla ilgili bu güven yaratıcı tedbire filen destek verdi. Ada içinde seyahat etmeyi kolaylaştırdığı ve daha güvenli hale getirdiği ve dolayısıyla da daha çok kişiyi Yeşil Hat'tın diğer tarafına geçmeye teşvik ettiği için bunun Kıbrıslıların yaşamlarında olumlu bir etkisi olmuştur.

Daha önce 2017'de AB içinde ek dolaşım ücretlerinin kaldırılmasıyla da gösterildiği üzere cep telefonları ile bağlantı AB için önemli bir önceliktir. Bu alana verilen destek Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum toplumları arasındaki iletişim ve diyalogun artmaya devam etmesinde de önemli bir rol oynayacaktır. Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Valdis Dombrovskis'in de belirttiği gibi: 'Bu, ada üzerindeki toplumlar arasında daha fazla etkileşime olanak verdiği için simgesel öneme sahip bir adımdır.'

Bu arada Yenilikçi Girişimcilik projesi de, Lefkoşa'nın merkezinde işbirliği için ortak bir alan sağlayarak, iki toplumu bir araya gelmeye ve işbirliği yapmaya teşvik etmeyi amaçlıyor. İki toplumlu girişimcilik merkezi, Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum toplumlarından inovatörler ve araştırmacıların buluşabilmeleri, iletişim kurabilmeleri ve ortak iş girişimlerinde birlikte çalışabilmeleri için ofis alanı, ortak olanaklar ve hizmetler sunacak.

Kıbrıs'ta iki toplumlu işbirliğini teşvik eden bir diğer AB finansmanlı proje de "Go Social CY". Bu proje sosyal girişimci olmak isteyen gençlere, öğrencilere, dezavantajlı gruplara ve kadınlara eğitim, yerel ve uluslararası gözlem gezileri ve staj fırsatları sunuyor. Proje Kıbrıslılar arasında iş birliğini teşvik ederek iki toplum arasında ada geneli ortaklıklar yaratmayı amaçlıyor.

Bu girişimler AB eş finansmanlı İnteraktif Medya, Akıllı Sistemler ve Gelişen Teknolojiler Araştırma Merkezi (RISE) gibi mevcut projelerin başarısının üzerine inşa edilecek. Bu proje akademik araştırmalar, endüstriyel inovasyon ile Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk toplumları arasında bilgi ve teknoloji aktarımı için bir mükemmeliyet merkezi olmuştur.

Ticaret alanında ise AB, ürünlerin Yeşil Hat üzerinden ticaretini desteklemek ve toplumda ekonomik büyümeyi hızlandırmak için geniş çaplı çalışmalarını devam ettirecek.

Devam eden AB desteği Kıbrıs Türk toplumunda küçük ve orta ölçekli işletmelerin kapasitelerini artırmak için çalışacak.

Bu desteğin bir parçası olarak AB uzmanları toplumda verimliliği, kaliteyi ve sağlık standartlarını artırmaya yardımcı olacak. Toplumda giderek daha fazla Kıbrıslı Türk ticaret yapan diğerlerinin başarılarından ilham aldığı için bu destek ticaret için henüz değerlendirilmemiş fırsatların değerlendirilmesinde kıymetli olacaktır.

AB Yeşil Hat üzerinden serbest dolaşım ve ticareti desteklemek için sürdürdüğü çabalar yoluyla iki toplumu birbirine yakınlıştırıyor ve ada geneli iş birliğinin kişisel ve ekonomik faydalarına dair farkındalık yaratıyor.

Elbette, yeniden birleşmeyle birlikte artık Yeşil Hat Tüzüğü'ne gerek kalmayacak. Bu noktaya gelebilmek için AB Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum toplumları arasında güven ve bağlantılar tesis edilmesine büyük önem vermeye devam edecek.

Sorumluluk reddi:

Bu yayın Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle üretilmiştir. Yayının içeriği sadece Yüklenci Firmanın (Ecorys) sorumluluğudur ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmaz.

Avrupa Birliği
tarafından finanse edilmiştir

